

Kapitola 9. Hrdá pýcha

Předcházející část: [Kapitola 8. Hněv](#)

Při běžné komunikaci se pýcha často považuje za 'dobrou věc'. Nicméně, podíváme-li se na ni pozorně, uvidíme, že stejně jako všechny ostatní negativní pocity, které jsme dosud probírali, pýcha postrádá lásku. A je tudíž v podstatě destruktivní. Pýcha může mít podobu sebepřeceňování, odmítání, hraní si na mučedníka, umíněnosti, arogance, vychloubačnosti a nafoukanosti; člověk má pocit, že je ve výhodě, cítí se povýšeně, je pokrytecký, sebestředný, samolibý, rezervovaný, blazeovaný, snobský, předpojatý, bigotní, pobožný, pohrdavý, sobecký, nesmiřitelný, znechucený, nekompromisní, povýšený, kritický a při mírnější formě pýchy všechno škatulkuje.

Intelektuální domýšlivost vede k nevědomosti a duchovní pýcha je příčinou zablokování duchovního vývoje a dozrávání. Náboženská namyšlenost a sebezotožnění s pocitem „jsem počestný a jdu tou jedinečnou správnou cestou“ je základem všech náboženských válek, soupeření a skličujících záležitostí, jakými byla inkvizice. Ze všeho největší destrukcí je náboženská pýcha, kdy člověk považuje sebe sama za oprávněného zabít ty, kteří nesdílejí jeho konkrétní přesvědčení.

Pyšný pocit „znám správné odpovědi“ blokuje možnosti růstu a vývoje v každém z nás. Je zajímavé, že egoistická část mysli je ochotná kvůli sobě obětovat celou zbývající část člověka. Než aby lidé přiznali, že se mýlili, doslova obětují život svého těla a jakýkoliv aspekt života na oltář pýchy (například v náboženských válkách a křížových výpravách). Mužská pýcha na vlastní záměry, kterou naše společnost považuje za mužnost, blokuje citový a psychický vnitřní vývoj většiny lidí v naší společnosti. Některé ženy se v současné době připojují k řadám šovinistů, což problém pouze vyostřuje a zintenzivňuje boj mezi pohlavími.

Zranitelnost pýchy

Pýchyplný člověk je v neustálé defenzivě, protože je zranitelný svou psychickou inflací a odmítáním. U pokorného člověka je tomu naopak, není možné ho ponížit, protože potom, co upustil od pýchy, je vůči zraňování imunní. Místo toho prožívá vnitřní bezpečí a sebeúctu. Mnoho lidí se snaží nahradit opravdovou sebeúctu pýchou; nicméně skutečná sebeúcta nemůže vzniknout, dokud se neupustí od pýchy. To, čím se nadouvá ego, nevede k vnitřní síle. Naopak to zvyšuje naši zranitelnost a celkovou míru strachu. Když jsme ve stavu pýchy, naše energie se vyčerpává neustálou snahou obhajovat svůj životní styl, své povolání, své nejbližší okolí, svoje oblečení, rok výroby a značku svého auta, rodinný původ, svou zemi i politické a náboženské přesvědčení. Neustále se zabýváme tím, jak působíme na okolí a co si lidé budou o nás myslet, takže je tu neustálá zranitelnost názory druhých.

Když jsme od své pýchy a od nadutosti ega upustili, jejich místo zaujala vnitřní bezstarostnost. Jakmile už necítíme nutkání bránit svou představu o sobě, začnou útoky a kritiky od okolí ubývat a nakonec ustanou. Když jsme upustili od potřeby

dokazovat svou hodnotu a že jsme v pořádku, pak zmizí reakce, které to zpochybňují.

To nás přivádí k jednomu ze základních zákonů vědomí: *sebeobrana vyvolává útočení*. Když se pýcha prohlédne, je snadnější od ní upustit, jelikož ztratila smysl. Je možné rozpoznat, čím je ve skutečnosti: slabostí. Převládne zjištění 'pýcha předchází pád'. Pýcha představuje tenký led, je ubohou náhražkou za pevnou, skutečnou sílu, která vychází z odvahy, z přijetí a z vnitřního klidu. Existuje něco takového jako 'zdravá' pýcha? Když mluvíme o zdravé pýše (hrdosti), máme na mysli sebeúctu, vnitřní uvědomování si své pravé hodnoty a ceny. Toto vnitřní vědomí je něco zcela jiného než energie pýchy. Uvědomování si vlastní skutečné hodnoty je charakterizované vymizením potřeby se bránit. Jakmile jsme se vědomě dostali do kontaktu s pravdou našeho skutečného bytí – s přirozeností našeho vnitřního Já, s celou jeho pravdivou, prostou velikostí, a s ušlechtilostí lidského ducha, – už pýchu nepotřebujeme. Prostě víme, čím *jsme*, a toto sebepoznávání úplně stačí. To, co skutečně víme, nepotřebuje žádné obhajování a je, liší se to od energie pýchy, o níž je tato kapitola.

Podívejme se na některé z druhů pýchy, kterými jsme byli naprogramováni, a zkusme zjistit, co vyplyne z jejich rozboru. Hrdost na rodinu, na svou vlast a na vykonanou práci jsou typické příklady, které nás napadnou. Je hrdá pýcha opravdu nejvznešenější z lidských emocí? Samotný fakt že pýcha je typickým projevem sebeobrany ukazuje, že je tomu jinak. Když jsme hrdí na to, co vlastníme, nebo na organizace, ke kterým patříme, cítíme povinnost je bránit. Hrdost na vlastní přesvědčení a na své názory vede k nekonečným sporům, konfliktům a nesnázím.

Vyšším stavem než pýcha je láska. Když milujeme všechno, co jsme předtím zmiňovali (svou rodinu, vlast, úspěšnost), znamená to, že v naší mysli nevznikají žádné pochybnosti o jejich hodnotě. Už nemusíme být v defenzivě. Jakmile místo posuzování, které je součástí povýšenosti, nastane pravdivé rozpoznávání a vědění, nevzniká už žádný prostor pro dokazování. Naše naprostá láska a porozumění je ryzí přístup, který není možné napadnout.

Jelikož pýcha je zranitelný stav, vždycky v ní existuje nějaká pochybnost, kterou je nezbytné objasňovat, a oponent se rychle soustředí na tuto pochybnost. Když by vymizely všechny pochybnosti, zmizí posuzování i pýcha. Obhajování je svým způsobem důsledek pýchy, jako kdyby věc jako taková nebyla dost dobrá, aby odpovídala skutkové podstatě. To, co je hodné naší lásky a respektu, sotva potřebuje nějakou obhajobu. Hrdost nenápadně usuzuje, že je tu prostor pro diskusi a že význam něčeho se dá zpochybnit.

Když máme něco doopravdy rádi a jsme se s tím tedy zajedno, je to proto, že vidíme skutečnou dokonalost té věci. 'Chyby' jsou ve skutečnosti nedílnou součástí její dokonalosti, protože všechno co vidíme ve vesmíru je v procesu dění. V tomto procesu je součástí této dokonalosti bezchybné vyvíjení tohoto procesu. A tak napůl rozkvetlá květina není nedokonalá květina, která potřebuje obhajobu. Naopak, její rozkvétání probíhá s naprostou dokonalostí, v souladu se zákony vesmíru. Stejně tak každá individualita na této planetě se rozvíjí, roste, učí se a vyjadřuje tutéž dokonalost. Mohli bychom říci, že rozvíjení evolučního procesu

postupuje přesně podle kosmických zákonů.

Jak jsme už konstatovali, jednou z nevýhod pýchy je její zranitelnost. Zranitelnost přivolává útočení; proto pozorujeme, jak pyšní lidé přitahují ve společnosti kritiku a jejich zranitelnost je vyjádřená rčením 'pýcha předchází pád'. V biblických záznamech byla Luciferovou Achillovu patou pýcha, a to navzdory vysokému postavení, kterého dosáhl.

Pokora

Snaha potlačovat pýchu kvůli pocitu viny prostě nefunguje. Nazývat energii pýchy 'hříchem' a potlačovat ji v sobě kvůli pocitům viny, skrývat ji, nebo předstírat, že nic takového neprožíváme, ničemu nepomůže. Stane se jen to, že jemná energie vezme na sebe novou formu, známou jako duchovní pýcha.

V přítomnosti pyšných se necítíme dobře; pýcha proto blokuje komunikaci i projevení lásky. I když máme rádi ty, kteří jsou hrdí na své konkrétní úspěchy, milujeme je navzdory jejich pýše, ne kvůli ní.

Cítit se provinile kvůli pýše coby duchovnímu hříchu pouze pýchu zablokuje a jak už bylo řečeno, není skutečným řešením. Opravdovým řešením je upuštění od pýchy tím, že se pozorně podíváme na její skutečnou povahu. Jakmile rozpoznáme, kvůli čemu jsme hrdí, je snadnější se jí vzdát. Pro začátek se můžeme sebe sama zeptat: „Co je cílem mé pýchy? Co tím získám? Proč ji vyhledávám? Co má ta moje pýcha kompenzovat? Co si potřebuji uvědomit o své pravé přirozenosti, aby bylo možné od pýchy upustit bez pocitu ztráty?“ Odpověď je vcelku zřejmá. Čím bezvýznamnější se uvnitř cítíme, tím víc musíme kompenzovat vnitřní pocit nedostatečnosti, bezvýznamnosti a bezcennosti a nahrazovat ho pociťováním pýchy.

Čím víc se vzdáváme svých negativních emocí, tím méně budeme spoléhat na berličky pýchy. Místo ní tu bude vlastnost, kterou svět nazývá 'pokora', a to, co prožíváme jako míruplnost. Skutečná pokora se liší od paradoxní pýchy na svou 'pokoru' čili od 'falešné skromnosti', kterou často vidáme na veřejnosti. Falešná skromnost předstírá vlastní uměnění v naději, že ostatní rozpoznají výkony, na které je člověk pyšný, je ale příliš pyšný, než aby se jimi otevřeně pochlubil.

Skutečnou pokoru nemůže zažívat člověk, který říká, že ji má, protože pokora není emoce. Jak už bylo řečeno, ti, kteří jsou skutečně pokorní, nemohou být poníženi. Jsou imunní vůči ponižování. Nemají nic, co by museli bránit. Není tu žádná zranitelnost, proto skutečně pokorní se nestávají terčem útoků v podobě kritik. Opravdu skromný člověk vidí místo kritického slovního projevu někoho druhého jen vyjádření jeho vnitřních problémů. Když například někdo řekne „Myslíš si, že jsi na tom náramně dobře, viď?“, skutečně pokorný člověk vidí, že ten druhý má problém se závistí a jeho otázka nepochází z ničeho reálného. Není to něco, co by v něm mohlo vyvolat pocit uraženosti a není třeba na to reagovat. Naproti tomu pyšný člověk by takovou otázku mohl považovat za urážlivou a vedla by k pocitu zraněnosti, ke slovní reakci nebo v některých případech i k násilí.

Radost a vděčnost

Vzhledem k tomu, že pýcha se někdy chápe jako motivace k úspěšnosti, jaká vyšší úroveň by ji mohla nahradit? Jednou z odpovědí by mohla být radost. Je něco chybného na radosti, která je odměnou za zdařilé dosažení – na rozdíl od pýchy? Pýcha je provázená touhou po uznání od ostatních a pokud k němu v určitém okamžiku nedojde, objeví se zranitelnost, hněv a zklamání. Sledujeme-li určitý cíl pro potěšení, protože si tu činnost užíváme, děláme ji rádi a s vnitřní radostí, kterou nám to přináší, a jsme reakcemi druhých nezranitelní.

Můžeme rozpoznat svou náchylnost k bolesti, když se podíváme, jaký druh reakcí se snažíme svým rozhodováním a chováním vyvolat v ostatních. Zahrnuje to náš charakteristický způsob vyjadřování, celkový projev, styl oblékání, co jsme se rozhodli si pořídit a jaké druhy zboží kupujeme, značku auta, kterým jezdíme, v jakém rodinném prostředí se nacházíme, adresu, na které žijeme, jaké školy jsme navštěvovali a jaké navštěvují naše děti. V podstatě když se podíváme na současnou společnost, uvidíme, do jak absurdní míry k této povýšenosti dochází. Etikety se teď nosí na vnější straně mnoha oblečení a osobních předmětů. Ještě se to netýká úrovně hrábí a lopat, ale i k tomu by mohlo dřív nebo později dojít! Teď na to ještě nikdo nepomyslí, ale všichni bychom mohli okázale nosit hrábě a lopaty, okrášlené jmény jejich designérů.

To ukazuje na další z nevýhod pýchy: stupeň, v jakém je možné nás zneužít. Povýšenost znamená, že můžeme být velmi snadno zmanipulováni. Je až absurdní, o jak velké množství peněz se tím naší peněženice ulehčí. Současná situace je komická v tom, že lidé jsou velmi hrdí na to, jak velmi byli využiti. Pochlubit se, kolik člověk za určité věci zaplatil, teď v jistých kruzích znamená dávat najevo svůj společenský status. Když to zbavíme všeho kouzla, mohli bychom říci, že dotyčný člověk jaksi zhloupnul. Tito lidé ve skutečnosti naletěli, nebo byli naivní a prostě nic lepšího neznali.

Snobská nadutost je pravděpodobně ze všech nejpohrdavější. Opravdu vyvolává okázalost nějaký dojem? Ve skutečnosti ne. Odpovědí je, že vidíme někoho, kdo je fascinován. Lidi vzrušuje povrchní lesk, ale vnitřně k němu necítí skutečný respekt, protože vědí, co to vlastně je. Když se spokojíme s hrdostí na svou okázalost, nikoho tím neohromíme.

To se ukázalo během cesty do Kanady, při návštěvě u jednoho boháče, který nenápadně dával najevo cenu velkého množství věcí, které vlastnil. Na této cestě bylo možné také vidět, jak si podvyživené kanadské indiánské děti hrají kolem obrovských kontejnerů na obilí, které byly naplněné k prasknutí; obilí tam bylo uskladněno, aby uměle vytvořený nedostatek vyvolal zvýšení ceny obilí ve světě. Když ten boháč mluvil o svých majetcích, v myslí se objevovaly obrazy dětí s jejich vyhublými nožičkami. Boháčův majetek nevyvolával vůbec žádný dojem. Objevoval se smutek kvůli jeho zaujatosti hodnotami a soucítění kvůli jeho nedostatku sebeúcty, který ho nutil, aby ji kompenzoval tak patetickou povrchností.

Znamená to, že nemůžeme mít radost z drahého majetku? Vůbec ne. To, o čem tu mluvíme, je pýcha. Problém není v tom, že máme majetek, ale v hrdém, vlastnickém a sebeuspokojivém postoji, který to v nás vyvolává. Pyšný postoj vytváří prostor pro

strach. Onen zmiňovaný bohatý muž v Kanadě měl také drahý poplašný systém proti zlodějům. Pýcha, stejně jako všechny ostatní negativní emoce, má za následek pocit viny. Vina vyvolává strach. Strach znamená potenciální ztrátu. Pýcha tedy vždycky znamená ztrátu klidu mysli.

Opakem pyšné hrabivosti je prostota. Být prostý neznamena být chudý; je to spíš stav mysli. Jedna žena má miliony dolarů, patří jí i rozsáhlé nemovitosti. Přesto je to jedinec, který ztělesňuje naprostou jednoduchost. Její majetek je tím, co jí svět přinesl, a ona nachází potěšení v jeho kráse. V důsledku toho nikdy proti ní nevznikla ani jediná kritika, ani nikdo z ostatních neprojevuje závist.

Není důležité to, co máme, ale jak dalece na tom lpíme, do jakých souvislostí jsme to umístili ve svém vědomí a jaký význam to pro nás má. Jen tak na okraj, nic z majetku dotyčné ženy není jištěné zabezpečovacím poplašným zařízením nebo hlídacími psy na ochranu proti vloupání. Když jí na to upozornili, odpověděla: „Ach, bože! Pokud to někdo opravdu tolik potřebuje, pak by to měl mít!“ Byla tu souvislost mezi faktem, že nikdy ji nikdo neokradl, a tím, že byla ochotná dělit se s ostatními. Její nezranitelnost krádeží přímo souvisí s nepřítomností hrdosti na to, co vlastní.

Snaha něco vlastnit a připoutanost k tomu vzniká jako důsledek pýchy. Připoutanost je tedy potenciální příčinou utrpení, protože vyvolává obavy ze ztráty a se ztrátou upadáme do apatie, deprese a smutku. Jsme-li hrdí na své auto a někdo nám ho ukradne, zažíváme úzkost, bolest a utrpení. Pokud se namísto toho svého auta jen volně držíme (emocionálně řečeno), užíváme si jeho krásu, dokonalost a jsme vděční, že ho můžeme mít, jeho ztráta povede jen k nepatrnému zklamání.

Jedním z protijedů pýchy je vděčnost. Pokud se stalo, že jsme se narodili s vysokým IQ, pak spíš než být na to pyšní můžeme být za to vděční. Není to žádné dosažení, už jsme se s tím narodili. Budeme-li vděční za to, čeho se nám dostalo díky naší ochotě se přičinit a talentům, kterými nás Bůh obdařil, pak jsme v klidném stavu mysli a jsme nezranitelní.

Je až komicky kuriózní sledovat, jak lidská mysl hrdě ulpí na čemkoliv, co souvisí se slovem 'moje'. Můžeme být absurdně hrdí na spoustu triviálních věcí a jakmile jednou uvidíme komičnost, kterou to v sobě má, není příliš obtížné upustit od pýchy na to.

Někteří lidé jsou paradoxně zranitelní opakem snobismu. Jsou hrdí na 'výhodnost nákupu' a kolik na něm ušetřili. Jejich osobní názor na lidi, kteří platí přemrštěné ceny, je, že jsou to ovce, které mají být ostříhané, a v duchu si říkají „Blázen přijde rychle o své peníze.“ Důkazem společenského postavení v tomto masovém snobismu šetrnosti je schopnost udělat jedinečně výhodný obchod. Ve skutečnosti spolu často vzájemně soupeří, aby se ukázalo, kdo najde nejvýhodnější nabídku. Je až komické pozorovat, jak nějaký druh oblečení, které visí v secondhandu, nemá vůbec žádnou hodnotu, dokud nezačne být 'moje'. Okamžitě se mu přisoudí velká hodnota.

Obtížně zvládnutelnou stránkou při propojování věcí se slovem 'moje' je pýcha, která s tímto pocitem vlastnictví souvisí. Vyvolává v nás pocit, který nás nutí

bránit všechno, co vnímáme jako 'svoje'. Můžeme zmenšit svou zranitelnost upuštěním od snahy něco vlastnit; místo abychom řekli 'moje', můžeme použít slovo 'tahle'. Ne 'moje' košile, ale 'tahle' košile. Takže si všimneme, že pokud pozorujeme jednu ze svých myšlenek jako 'názor' místo jako 'můj názor', zabarvení našeho pocitu se změní. Proč se lidé tak rozpálí, když se rozčilují kvůli svému názoru? Je to jen kvůli pocitu 'můj'. Pokud se místo toho pohlíží na názor jako na 'pouhé stanovisko', zranitelnost vyvolávající sklon pyšně se rozhněvat se už neobjevuje.

Názory

Pozorujeme-li názory, vidíme, že nemají žádný zvláštní význam. Na ulici mají všichni tisíce názorů na tisíce věcí, jejich názory se okamžik od okamžiku mění a snadno podléhají každému rozmaru módy, propagandy a snobismu. Názor, který je dneska 'in', je zítra 'out'. Názor z dnešního rána je odpoledne passé. Můžeme se zeptat sebe samých: „Chci posilovat svůj sklon útočit tak intenzivně identifikací se všemi těmito probíhajícími myšlenkami a nazývat je ‚svými‘?“ Každý má názor na všechno. Tak co? Když prohlédneme skutečnou kvalitu názorů, přestaneme jim přisuzovat tak velikou hodnotu. Podíváme-li se zpětně na svůj život, uvidíme, že každá chyba, ke které kdy došlo, byla založená na nějakém názoru.

Jsme mnohem méně zranitelní, pokud myšlenky, ideje a přesvědčení, což jsou všechno názory, dáme do jiného kontextu. Můžeme je vnímat jako ideje, které nám líbí nebo nelíbí. Některé myšlenky v nás vyvolávají radost, a tak je preferujeme. Že se nám dneska líbí, neznamená, že musíme za ně začít bojovat. Určitý koncept máme rádi tak dlouho, dokud nám slouží a přináší nám potěšení. Když už není zdrojem potěšení, přirozeně ho docela ochotně vyřadíme. Prohlédneme-li si pozorně své názory, uvidíme, že to, co jim dodává prvořadou hodnotu, jsou především naše emoce.

Když místo pýchy na to, co si myslíme, to máme jen rádi, je snad s tím něco v nepořádku? Proč prostě nemít rád určitý koncept kvůli jeho kráse, kvůli jeho inspirativní hodnotě, nebo protože dobře funguje? Když takovým způsobem pohlížíme na svoje myšlenky, nepotřebujeme být hrdí na to, že 'jsou správné'. Díváme-li stejným způsobem na to, co jsme si oblíbili, i na to, co zrovna dvakrát nemusíme, nevzniká potřeba se o tom dohadovat. Například pokud máme rádi hudbu jistého skladatele, nemáme už potřebu ji hájit. Můžeme věřit, že náš společník si ji také oblíbí, ale pokud ne, pocítíme nanejvýš mírné zklamání, že není možné se podělit o něco, čeho si osobně vážíme a co nás těší.

Zkusíme-li to, zjistíme, že lidé už nenapadají to, co se nám líbí, naše představy a fakt, že něco rádi nemáme. Místo sebeobranných postojů z nás teď vyzařuje ocenění. Chápou, že si určitých věcí vážíme a že to je důvod, proč jsme se pro ně rozhodli. Ale nebudou nás už kritizovat ani napadat. Tím nejhorším, co můžeme teď čekat, je možná škádlení nebo překvapený tázavý pohled. Když tu není pýcha, neobjevuje se ani napadání.

To je velmi cenné v oblastech jako je politika a náboženství, které jsou historicky tak náchylné k argumentování, že ve slušné společnosti se takticky

obcházejí. Zjistíme, že pokud milujeme svou víru, ať je jakákoliv, nikdo na nás nezaútočí. Jsme-li ale na ni hrdí, budeme se muset tomuto tématu vyhýbat, protože by se velmi rychle objevil hněv coby vedlejší produkt pýchy. Když si něčeho opravdu vážíme, udržujeme to mimo dosah ponižující cílené argumentace.

To, čeho si skutečně vážíme a ctíme, je chráněné naší vlastní úctou. Řekneme-li někomu, že jsme něco udělali, protože nás to těšilo, není to opravdu nic zvláštního, co se o tom dá říci, že? Pokud usoudíme, že jsme to udělali proto, že bylo správné to udělat, okamžitě uvidíme, že se naježil, protože i on má svůj názor na to, co je správné.

Preferujeme to, co je pro nás důležité. Držíme se toho, protože to máme rádi, chceme si to užívat, aby nám to přinášelo potěšení.

Příčinou, proč pýcha vyvolává zaútočení, je to, co z ní vyplývá, 'jsem lepší než' – nedílná součást pýcha. Vidíme hodně lidí, dodržujících dietní režimy, na které jsou hrdí; a tak se neustále objevuje zdůvodňování jejich názorů na výživu a správnost jejich životosprávy. Svě diety se snaží vnutit i rodinným příslušníkům a přátelům propagováním morální nebo zdravotní nadřazenosti svých stravovacích návyků. Naproti tomu existují lidé, kteří dodržují stejnou životosprávu, protože je to těší a cítí se líp, nebo proto, že je to součástí určité duchovní disciplíny; a tak nikdy neslyšíme, že by o tom diskutovali, jelikož nepotřebují nic bránit. Pokud nám někdo řekne, že se tak stravuje, protože ho to těší, není toho moc, co o tom můžeme říci, že? Když si naopak z toho vydedukuje, že jeho způsob stravování je ten správný, takže ten náš je špatný, pak tím vlastně říká, že je lepší než my. Což vždycky vzbudí nelibost.

Nebudeme-li hrdí na svoje názory, máme možnost je měnit. Jak často jsme uvízli v něčem, co jsme ve skutečnosti dělat nechtěli, jen protože jsme začali být pošetile hrdí na svůj názor! Velmi často bychom rádi změnili svou mysl nebo směr, kterým jdeme, ale přijetím hrdého postoje jsme sebe sama 'zavřeli do škatule'.

Něco vyvolává odmítání vzdát se pýchy, a tím je samotná pýcha. Při pýše je jedním ze základních problémů strach. Obáváme se, že pokud změníme svoje stanovisko k určité záležitosti, ovlivní to negativně názory ostatních o nás.

Pokud jde o naše názory, jedním z důvodů, proč je nezbytná pokora je fakt, že jak pronikáme hlouběji a hlouběji do dané záležitosti nebo situace, naše názory se mění. Jak věci vypadají při povrchním zkoumání se často ukáže být zcela mylné, když do toho skutečně pronikneme. To je samozřejmě ohrožující pro politika, který slibuje a vychází přitom z představ o tom, co je možné. Jenže jakmile získá moc, zjistí, že věci jsou docela jiné, než si myslel. Problémy jsou mnohem složitější. Situace je ve skutečnosti důsledkem propojení mnoha mocných sil ve společnosti. Jediné, co nám politici mohou opravdu slíbit, je, že současně s tím, jak budou do každé záležitosti pronikat hlouběji, zvolí pokaždé to nejlepší rozhodnutí pro dobro všech.

Tento evoluční aspekt života je opravdu vším, co nám kdokoliv z nás může slíbit, a sebe-poznávání nás chrání před rozčarováním. Je to bezpečí stavu 'otevřené mysli' neboli toho, co se v praxi zenu nazývá 'mysl začátečníka'. Máme-li otevřenou

mysl, připouštíme, že nejsme majiteli všech faktů, a jsme připraveni měnit své názory, jak se situace vyvíjí. Tak nezaženeme sebe sama do úzkých a do snahy hájit ztracené případy.

Plně to platí i v oblastech, o kterých se domníváme, že jsou založené na skutečně faktických a zjistitelných údajích, jako například v oblastech vědy. Věda ve skutečnosti pracuje s hypotézami a vědecká stanoviska jsou trvale v procesu neustálých změn. I vědecké stanovisko – k velkému překvapení laiků – rovněž podléhá módě, chvilkové popularitě, paradigmatu slepoty a politickým tlakům. Například v oblasti psychiatrie nebyly v minulosti populární souvislosti mezi výživou, složením krve, fungováním mozku a duševními chorobami. Vědci a lékaři, kteří pracovali v této oblasti, se nacházeli v izolované skupině. Jak čas ubíhal a ukázalo se, že má smysl provádět výzkum v této oblasti, populárně vědecký názor změnil. Došlo k důležitým objevům a celá průmyslová odvětví začala poskytovat produkty, založené na základních poznatcích o vztahu mezi výživou a fungováním mozku. Tato oblast se teď přijímá jako důvěryhodná, takže kliničtí lékaři a vědci se mohou věnovat výzkumu v této oblasti a jsou akceptováni coby součást celé společnosti. Pýcha je tudíž také zodpovědná za pozdržení vědeckého pokroku (například teorií o globálním oteplování).

Pýcha nás zaslepuje vůči mnoha věcem, které by mohly být hluboce prospěšné; z jejich přijetí by ale pro domýšlivou mysl vyplývalo, že jsme se mýlili. Ve skutečnosti čím jsme vnitřně silnější, tím pružnější se stáváme, takže jsme otevřeni všemu, co je prospěšné. Pýcha nám brání vidět to, co je naprosto zřejmé. Kvůli pýše lidé umírají po tisících. Doslova se vzdají svého zdraví i života. Narkomani a alkoholici se svou neuvědomovanou pýchou rozhodli dojít až ke smrti: „Jiní lidé mají problémy – já ne!“ Pýcha nám brání rozpoznávat naše vlastní omezení a přijímat pomoc, kterou potřebujeme k jejich překonání. Naše pýcha nás izoluje.

Když jsme upustili od pýchy, přichází do našeho života pomoc, aby pojmenovala problémy, se kterými se potýkáme. Můžeme experimentovat a ověřit si pravdivost tohoto principu tím, že vybereme jednu oblast, ve které máme potíže, a naprosto se vzdáme veškeré pýchy, která se jí týká. Když to uděláme, začnou se dít překvapivé věci. Upuštění od pýchy odemyká dveře naší schopnosti přijímat, což je pro nás nanejvýš prospěšné. Jsme ochotní upustit od pýchy a od pocitu, že jsme lepší než ostatní? Když svolíme a upustíme od pseudo-zabezpečování hrdostí, začneme prožívat skutečné bezpečí, které přichází s odvahou, sebebřijetím a radostí.

Následující část: [Kapitola 10. Odvaha](#)